

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
ob odprtju prenovljene palače Collegio dei Nobili v Kopru**

Koper, 11. september 2025

Velja govorjena beseda.

Spoštovani predsednik Italijanske republike Sergio Mattarella,
spoštovana gospa Laura Mattarella,
spoštovani koprski župan, predstavniki državnih in občinskih institucij,
cenjeni visoki gostje,
predvsem pa drage Koprčanke in dragi Koprčani, učenci, dijaki ter spoštovani učiteljski zbor,
dober dan in lep pozdrav vsem navzočim.
Buon giorno e un caro saluto a tutti i presenti.

Danes je velik praznik za vse, ki verjamemo v moč kulture in izobraževanja. Istra je bila ter je še vedno križišče in stičišče kultur in jezikov. Koper je ta sloves imel že v renesansi kot Caput Histriae (glava Istre), predvsem zaradi izredno plodovite umetniške in znanstvene dejavnosti, zato so mu rekli celo »istrske Atene«.

Ko skupaj vstopamo v popolnoma prenovljeno dragoceno palačo Collegio dei Nobili, vstopamo v zgodovino tega ozemlja, saj so se prav tu izobraževali imenitni sinovi te zemlje, med njimi glasbenik Giuseppe Tartini, zgodovinar in jurist Pietro Kandler, ekonomist in prosvetljenec Gian Rinaldo Carli, pisatelj Pier Antonio Quarantotti Gambini in pisatelj Fulvio Tomizza, eden najžlahtnejših glasnikov istrske zemlje v drugi polovici dvajsetega stoletja. Ta je v časih, ki niso bili enostavni, ko je meja delila naše skupnosti in naši državi, zapisal:

"Svojo nujo mnogoterosti moram zavariti s cementom doslednosti, četudi za ceno samote, molka, žrtve, pozabe. Le tako se lahko meja prelevi v oazo miru (...), kjer ob svetinjah starodavnih jezikov vztrajata lojalnost in spoštovanje do drugega."

Prav zato je vaš obisk v tem kraju, spoštovani gospod predsednik Mattarella, še posebej pomemben. Hvala, ker razumete, kako pomembna sta za naš celotni obmejni prostor spoštovanje manjšin kot kulturnega mostu med državama in razumevanje vsega, kar je bilo, da lahko skupaj gradimo prihodnost z medsebojnim zaupanjem, spoštovanjem in iskrenim prijateljstvom. Pri tem ima najpomembnejšo vlogo izobraževanje. Italijanska narodna skupnost v Sloveniji danes vstopa v stavbo, kjer se bodo mladi lahko učili drug od drugega, spoznavali svet okrog njih in dobili navdih za nadaljnjo življenjsko pot.

Človekovo dostojanstvo v nas, dostojanstvo za vse, dostojanstvo okolju, ki nas obdaja.

Tudi v Italiji so poročila o vzajemno sobivanju mladih rodov državne šole s slovenskim učnim jezikom, ki jih ščitijo zakoni. Slovenske šole namreč obiskuje tudi veliko mladih iz neslovenskih družin ali tako imenovanih mešanih zakonov. Tako kot Slovenija podpira razvoj italijanskih šol, si na drugi strani želimo in podpiramo krepitev avtonomije slovenskih šol v Italiji. To dragoceno poslanstvo slovenski šolniki v Italiji opravljajo vse od povojnega časa in pričakujem, da bodo s tem lahko nadaljevali.

Ponosna sem, da je Slovenija vzpostavila dober sistem varstva italijanske narodne skupnosti. V občinah Koper, Izola, Piran in Ankaran delujejo javni vrtci, osnovne in srednje šole z italijanskim učnim jezikom. Slovenska država ne zapira italijanskih oddelkov zaradi manjšega vpisa, temveč zagotavlja njihovo ohranitev in razvoj v skladu s slovenskimi ustavnimi načeli. Lokalna uprava je dvojezična, italijanska skupnost pa je zastopana v državnem parlamentu. Odnose med slovenskimi oblastmi in italijansko skupnostjo urejajo stalni in delujoči posvetovalni mehanizmi.

Navedene občine vzdržujejo italijanske vrtce tudi, kadar je obisk zmanjšan, saj gre za ustavno obveznost, in ne za ekonomski izračun. Slovenski pristop temelji na zavedanju, da so manjšinske ustanove bistvenega pomena za ohranjanje jezikovne in kulturne raznolikosti ter hkrati najtrdnjši most med obema državama.

Manjšinske izobraževalne ustanove namreč niso strošek, temveč vrednost in bogastvo. So žive korenine skupnosti, ki je odločilno prispevala k zgodovini, kulturi in identiteti obalnih mest. Dvojezične občine slovenske Istre imajo danes priložnost, da se pokažejo kot evropski zgled uspešnega sobivanja, jezikovne raznolikosti in kulturne odprtosti.

Večkrat rada opozorim na pomen izobrazbe in znanja, ki sta osrednja stebra napredka vsake skupnosti. Vendar izobrazba ni samo sredstvo za gospodarski uspeh, je tudi temelj za širšo družbeno zavest in odgovornost. Izobraževanje oblikuje posameznikove vrednote, pogled na svet in sposobnost kritičnega razmišljanja. Dostop do kakovostnega izobraževanja mora biti pravica vsakega posameznika ne glede na njegov družbeni ali finančni položaj. Hkrati pa moramo razmišljati o tem, kako izobraževalni sistem pripraviti na izzive prihodnosti. To vključuje večjo povezanost med izobraževanjem in trgom dela, uvajanje novih vsebin, kot so digitalna, medijska in finančna pismenost, spodbujanje inovativnosti pri mladih ter razvoj kritičnega mišljenja, ki je bistveno za razumevanje kompleksnosti sodobne družbe.

Naj nagovorim še vse tiste, za katere je bila ta stavba obnovljena in za katere naj bo resnično drugi dom.

Dragi učenci in dijaki. Cari alunni e studenti.

Bodite ponosni na dvojezičnost in dvokulturnost, ki je v današnjem svetu izjemno bogastvo. Obvladovanje dveh jezikov, slovenščine in italijanščine, pa verjetno še kakšnega zraven, vam odpira vrata do boljšega razumevanja sveta in daje več priložnosti v življenju. Živite na stičišču slovanskega in romanskega sveta, kar je izjemna prednost. Zato morate biti ponosni na svojo kulturno dediščino in jezik — prepričana sem, da tudi ste.

Ne glede na to, v katerem jeziku se učite, vas prosim, da se v šoli trudite pridobiti čim več znanja, saj vam bo le tako uspelo, da postanete samozavestni in uspešni posamezniki. Bodite sočutni in imejte posluh za potrebe bližnjega, pravzaprav vseh drugih in drugačnih.

Naj si za konec izposodim misel Nelsona Mandele: »Izobrazba je najmočnejše orožje, s katerim lahko spreminjate svet.«

Hvala in srečno.

Grazie e auguri.